

OBSAH

I	METHODENSTREIT JAKO NEJVÝZNAMNĚJŠÍ METODOLOGICKÝ SPOR V DĚJINÁCH EKONOMIE	9
1.1	Pojetí Methodenstreitu v české, německé a anglosaské literatuře	9
1.2	Tři roviny Methodenstreitu	14
1.2.1	Dedukce versus indukce v ekonomii	15
1.2.2	Exaktní versus empirické zákony v ekonomii	15
1.2.3	Metodologický individualismus versus kolektivismus	16
1.3	Akademické pozadí Methodenstreitu	17
II	WILHELM ROSCHER	21
2.1	Roscher v kontextu starší německé historické školy	21
2.2	Život Wilhelma Roschera	24
2.3	Ekonomická teorie a metodologie W. Roschera	25
2.3.1	Sociální teorie zakotvená v teologii	25
2.3.2	Historismus	27
2.3.3	Metodologický kolektivismus	29
2.3.4	Empirismus a induktivismus	30
2.3.5	Hospodářsko-politický liberalismus	32
2.3.6	Přijetí v ekonomické literatuře	33
2.4	Filozofické aspekty Roscherova díla	34
2.5	Roscherův příspěvek k Methodenstreitu	36
III	CARL MENGER	37
3.1	Život Carla Mengera	37
3.2	Carl Menger v kontextu rakouské ekonomické školy	39
3.2.1	Interpretace Carla Mengera v anglosaském světě	39
3.2.2	Interpretace Carla Mengera v německy mluvících zemích	42
3.3	Ekonomická teorie Carla Mengera	43
3.3.1	Grundsätze der Volkswirtschaftslehre	44
3.3.1.1	Subjektivní hodnota	45
3.3.1.2	Mezní užitek	45
3.3.1.3	Teorie směny a ceny	46
3.3.1.4	Teorie peněz	46
3.3.1.5	Směnná versus užitná hodnota?	47
3.3.2	Přijetí Grundsätze v Německu	48
3.3.3	Mengerovy příspěvky k finanční vědě	50
3.4	Mengerova metodologie	52

3.4.1	Untersuchungen über die Methode der Sozialwissenschaften	52
3.4.1.1	Ekonomie jako teoretická věda	68
3.4.1.2	Historické hledisko v politické ekonomii	73
3.4.1.3	Kritika organicismu a metodologický individualismus	78
3.4.1.4	Vývoj ideje historického traktování v politické ekonomii	68
3.4.2	Grundzüge einer Klassifikation der Wirtschaftswissenschaften	80
3.5	Filozofické interpretace Mengerova díla	81
3.5.1	Barry Smith: Menger jako Aristotelik (koncepce apriorní ekonomie)	82
3.5.2	Ostatní aristotelské interpretace	88
3.5.3	Margarete Boos: Menger jako leibnizián	89
3.5.4	Uskali Mäki: Menger jako realista	91
3.5.5	Joseph Dobretsberger: Menger jako kantovec?	93
IV	GUSTAV SCHMOLLER	97
4.1	Život Gustava Schmollera	98
4.2	Gustav Schmoller v kontextu německé historické školy	99
4.3	Ekonomická teorie Gustava Schmollera	102
4.3.1	Grundriß der allgemeinen Volkswirtschaftslehre	102
4.3.1.1	Reálné instituce namísto abstrakcí	103
4.3.1.2	Odmítnutí liberalismu a sociální politika	105
4.3.1.3	Ekonomická teorie v rámci vývojových stupňů	106
4.3.1.4	Kritika marxismu a státního dirigismu	108
4.3.1.5	Teorie ceny a hodnoty	110
4.3.1.6	Nabídka a poptávka v historickém podání	111
4.3.1.7	Teorie peněz	112
4.3.2	Vzkříšení Schmollera moderním institucionalismem	113
4.4	Metodologie Gustava Schmollera	116
4.4.1	Historismus jako program	117
4.4.2	Evolucionismus a dějinný optimismus	118
4.4.3	Hodnotový normativismus	120
4.4.4	Werturteilsstreit	122
4.4.5	Radikální interdisciplinarita	124
4.4.6	Empirismus a induktivismus	125
4.4.7	Metodologický kolektivismus	126
4.5	Filozofické interpretace Schmollerova díla	128
4.5.1	Birger P. Priddat: Neoaristotelský eticko-politický koncept	129
4.5.2	Vitantonio Gioia: Schmoller v zajetí Millova empirismu	131
4.5.3	Antipozitivistická interpretace Charlese Salleyho	133
4.5.4	Reginald Hansen: Schmoller jako marburský novokantovec	135
4.5.5	Gustav Schmoller jako bádenský novokantovec?	140
4.6	Gustav Schmoller a Methodenstreit	140

V	INTERPRETACE METHODENSTREITU	145
5.1	Standardní ekonomické interpretace	145
5.1.1	Eugen von Böhm-Bawerk: Methodenstreit jako boj indukce s dedukcí	146
5.1.2	J. N. Keynes: Methodenstreit jako rozvětvení politické ekonomie	149
5.1.3	Richard Kerschagl: Methodenstreit jako spor odlišných akcentů	151
5.1.4	Joseph Schumpeter: Methodenstreit jako ztráta času	153
5.2	Neorakouské interpretace	155
5.2.1	Ludwig von Mises: Koncepce apriorní ekonomie	155
5.2.2	F. A. von Hayek: Individualisticko-kompozitivní metoda	159
5.3	Konsensualistické interpretace	163
5.3.1	Karel Engliš: Methodenstreit očima teleologické metody	163
5.3.2	Gerhard Ritzel: Methodenstreit z pohledu neohistorika	141
5.4	Filozofické interpretace	166
5.4.1	Samuel Bostaph: Methodenstreit jako fundamentální gnoseologický spor	169
5.4.2	R. Hansen: Methodenstreit jako spor novokantovství s aristotelismem	169
5.4.3	Karl Milford: Methodenstreit z pohledu kritického racionalismu	171
5.5	Vývoj metodologie ekonomické vědy ve 20. století	175
VI	ZÁVĚR	185
6.1	Závěry o konkrétní podobě Methodenstreitu	185
6.2	Řešení diskutovaných problémů	187
6.2.1	Závěry pro abstraktně-deduktivní versus empiricko-induktivní postupy	188
6.2.2	Exaktní zákony a empirické zákony	190
6.2.3	Metodologický individualismus versus kolektivismus	192
6.2.3.1	Rozdíl mezi ontologickým a metodologickým postojem	192
6.2.3.2	Rozdíl mezi politickým a metodologickým postojem	194
6.2.3.3	Metodologický pluralismus	195
6.2.4	Pokora jako program	196
	Literatura:	197
	Dílo Wilhelma Roschera:	206
	Dílo Carla Mengera:	209
	Dílo Gustava Schmollera:	215
	Summary:	217
	Zusammenfassung:	219
	Věcný rejstřík	221
	Jmenný rejstřík	230